GGD Gelderland-Zuid

Jaarverslag 2022

OVERZICHT VAN RESULTATEN

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

HOOFDSTUK 1 / WETTELIJKE TAKEN OPGEDRAGEN AAN DE GGD 4

1.1 Bestrijding coronavirus 5
1.2 Programma Onderzoek, Informatie en Advies (OIA) 7
1.3 Algemene Gezondheidszorg 9
1.4 Gezond Leven 12
1.5 Jeugdgezondheidszorg 18

HOOFDSTUK 2 / WETTELIJKE TAKEN BELEIDSMATIG BELEGD BIJ DE GGD 22

2.1 Algemene Gezondheidszorg 23
2.2 Bijzondere Zorg 24
2.3 Veilig Thuis 26

HOOFDSTUK 3 / WERKVELDSPECIFIEKE OPDRACHTEN (FACULTATIEF) 28

3.1 Algemene Gezondheidszorg 29
3.2 Bijzondere Zorg 30
3.3 Gezond Leven 32
3.4 Jeugdgezondheidszorg 36
3.5 Veilig Thuis 37

Dit jaarverslag bevat een beschrijving van de resultaten.
De jaarstukken (hoofdstuk 4 t/m 7) vindt u terug in een apart document.

Leeswijzer

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de behaalde resultaten in het jaar 2022. Leidend voor deze resultaten zijn de doelstellingen zoals die in de programmabegroting 2022 zijn geformuleerd. In dit jaarverslag ziet u een splitsing tussen de wettelijke taken opgedragen aan de GGD (hoofdstuk 1) en de wettelijke taken die beleidsmatig bij de GGD zijn belegd (hoofdstuk 2). Deze taken zijn door het bestuur vastgesteld in de programmabegroting, in lijn met onze Meerjarenstrategie 2020 - 2023. Het zijn ontwikkelingsgebieden waar we extra gezondheidswinst willen behalen door het verbinden van expertise binnen en buiten onze GGD. De coronabestrijding had grote impact op de organisatie en is apart uitgelicht (paragraaf 1.1). Daarna vindt u in hoofdstuk 3 de resultaten van de facultatieve werkveldspecifieke opdrachten. In elk hoofdstuk hebben we een aantal resultaten uitgedrukt in cijfers en infographics. In het onderdeel Jaarstukken tenslotte (vanaf hoofdstuk 4) vindt u informatie over de bedrijfsvoering, de jaarrekening en diverse bijlagen met aanvullende gegevens, zoals cijfers per gemeente.

Wat doet de GGD?

GGD Gelderland-Zuid is de gemeentelijke gezondheidsdienst voor: Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel. Ook voor Mook en Middelaar verzorgen wij enkele diensten.

Als verlengstuk van deze gemeenten werken wij aan publieke gezondheid. Onze hoofdtaak is: het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van inwoners op alle leeftijden (-9 maanden tot 100+). Speciale aandacht gaat hierbij uit naar kwetsbare groepen. Onze dienstverlening organiseren wij zo laagdrempelig mogelijk, in samenwerking met gemeenten en partners in de zorg, het onderwijs, welzijn, wonen en veiligheid.

Het takenpakket van de GGD is divers en daarmee ook de expertise die wij bieden. De meeste GGD-taken liggen vast in de Wet publieke gezondheid. Andere relevante wetten voor de taken die wij uitvoeren, zijn: Wet kinderopvang, Wet op de lijkbezorging, Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning.

GGD Gelderland-Zuid

Voorwoord

2022 was het derde jaar dat in het teken stond van de coronabestrijding en een lockdown vanwege de snelle opkomst van de omikron-variant. Later in het jaar kon de GGD starten met afschaling van de coronabestrijding. We legden geleerde lessen vast. Landelijk maakten we de omslag naar de voorbereiding op toekomstige crises: het versterken van de infectieziektenbestrijding en investeren in pandemische paraatheid. Intussen dook een nieuwe A-ziekte op. Met de afschalende corona-organisatie hebben we snel Monkeypox onder controle gekregen en een effectieve vaccinatie van de doelgroep gerealiseerd.

Naast de coronataken hebben we de reguliere taken van onze GGD volledig uitgevoerd én hebben we flinke inhaalslagen kunnen maken.

De oorlog in Oekraïne leidde tot een forse toename van vluchtelingen. Naast Oekraïense vluchtelingen steeg ook het aantal asielzoekers en werden in onze regio's verschillende opvanglocaties ingericht. Voor de nieuwkomers heeft de GGD de publieke gezondheidszorg verricht.

Het datagestuurd werken neemt een vlucht. Er is een (digi)toegankelijk platform in ontwikkeling, waarmee we op onze website de nieuwste gezondheidsinzichten per gemeente, wijk, dorp of gebied online beschikbaar kunnen maken. Voor Veilig Thuis en Bijzondere Zorg hebben we dashboards gemaakt waarmee GGD én gemeenten de ontwikkelingen en productie kunnen volgen.

Vanuit onze Meerjarenstrategie 2020-2023 investeren we nadrukkelijk in netwerken en lokaal partnership. Werken aan gezondheid en veiligheid doen we samen met vele partners. De resultaten in dit jaarverslag laten zien wat we hiermee bereiken. We pakken de handschoen van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) in 2023 graag op. Voor een aantrekkelijk overzicht van de highlights van 2022 verwijs ik u naar het beknopte publieksjaarverslag.

Veel leesplezier!

Dr.ir. Moniek Pieters
Directeur Publieke Gezondheid
GGD Gelderland-Zuid

HOOFDSTUK 1
Wettelijke taken opgedragen aan de GGD

1.1 Bestrijding coronavirus

De belangrijkste focus van gezondheidsbescherming lag ook in 2022 op de bestrijding van het coronavirus. We hebben de in de coronacrisis opgedane ervaring geëvalueerd en gebruikt voor aanpassingen en verbeteringen in het integrale crisisplan. De crisisorganisatie van de GGD was een groot deel van 2022 opgeschaald.
Landelijk zagen we in 2022 een verdergaande versoepeling van de coronamaatregelen. Wat betreft testen, bron-en contactopsporing en vaccineren was de opdracht aan de GGD vanuit VWS: de capaciteit van deze GGD-taken flexibel en opschaalbaar houden.

INZICHT IN VACCINATIES

Ook in 2022 zijn veel mensen gevaccineerd. Door middel van wekelijkse overzichten uit de coronadashboards is de vaccinatiegraad en vaccinatieopkomst op wijkniveau inzichtelijk gemaakt. Hiermee kon de regiotour voor het fijnmazig vaccineren worden aangescherpt. Daarnaast zijn alle besmettingscijfers uit de teststraten en uit de rioolwatersurveillance én vaccinatiegegevens structureel inzichtelijk gemaakt.

INVLECHTEN IN REGULIERE ORGANISATIE

In het laatste kwartaal van 2022 zijn we gestart met het voorbereiden van het invlechten van de coronagerelateerde activiteiten binnen de reguliere organisatie van de GGD en VRGZ. Ook zijn de eerste stappen gezet in het ontwikkelen van de pandemische paraatheid zodat de GGD beter is voorbereid op een eventueel volgende pandemie. Verder is gestart met de voorbereidingen voor een vaccinatievoorziening waarin burgers op laagdrempelige, efficiënte en flexibele wijze toegang hebben tot verschillende vaccinaties.

GGD GEZONDHEIDSMONITOR (JONG) VOLWASSENEN

In 2022 zijn verschillende extra gezondheidsmonitors uitgevoerd, om de impact van corona op de gezondheid van inwoners te meten. Deze extra monitors zijn uitgevoerd in het kader van gezondheidsonderzoek bij rampen en zijn bekostigd vanuit ZonMw-financiering. Het ging om een landelijke samenwerking van alle GGD'en met onder andere het RIVM. Zo is een Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen gehouden in 2022. De dataverzameling is afgerond en in 2023 worden de gegevens geanalyseerd en komen ze beschikbaar. Ook is voor de eerste keer in onze regio een Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen gehouden. Dit onderzoek is gericht op jongvolwassenen van 16 t/m 25 jaar. De werving ging met name via social media; 2406 jongvolwassenen in Gelderland-Zuid hebben meegedaan. De resultaten komen in 2023 op regionaal niveau beschikbaar.

Aantal door GGD Gelderland-Zuid gezette coronavaccinaties

Locatie	2021	2022
Nijmegen	83.213	196.311
Malden	126.789	-
Wijchen	275.581	61.871
Tiel	135.169	79.621
Culemborg	137.075	40.604
Zaltbommel	67.551	48.553
Druten	-	802
Overig (open inloop, mobiel vaccineren e.d.)	-	29.066
Totaal	**825.378**	**456.818**

Meerkosten coronabestrijding

Kostensoort	Meerkosten 2022	Totaal gedeclareerd 2022	Nog te declareren 2022
Totaal Bron- en contactonderzoek	**€ 3.157.894**	**€ 3.070.261**	**€ 87.633**
BCO regulier	€ 3.157.894	€ 3.070.261	€ 87.633
BCO grootschalig risicogericht testen			
Totaal Bemonstering	**€ 3.534.833**	**€ 3.387.382**	**€ 147.451**
Bemonstering regulier	€ 3.534.833	€ 3.387.382	€ 147.451
Bemonstering grootschatlig risicogericht testen			
Totaal COVID-19 vaccinatie	**€ 14.621.654**	**€ 14.893.828**	**-€ 272.174**
Vaccinatie	€ 14.621.654	€ 14.893.828	-€ 272.174
Totaal Overige meerkosten	**€ 8.498.374**	**€ 7.950.238**	**€ 548.136**
Infectieziektebestrijding (IZB)	€ 7.608.462	€ 7.098.083	€ 510.379
Tuberculosebestrijding (TBC)			
Medische Milieukunde (MMK)			
Technische Hygiënezorg (THZ) / Toezicht	€ 11.276	€ 14.685	-€ 3.409
Seksuele Gezondheid (inclusief SOA poli)	€ 88.119	€ 82.411	€ 5.709
Reizigerszorg			
Gezondheidsbevordering (GB)			
Algemene Gezondheidszorg (AGZ)			
Jeugdgezondheidszorg (JGZ), incl. Rijksvaccinatie	€ 790.516	€ 755.059	€ 35.457
Openbare GGZ / Sociaal medische advisering			
Veilig Thuis			
Forensische Zorg (For)			
Regionale Ambulance Voorziening (RAV)			
Overig			
Ondersteuning			
(optioneel) Voorschot			
(optioneel) Verrekening voorschot			
Totale voorlopige uitgaven 2022	**€ 29.812.755**	**€ 29.301.709**	**€ 511.046**

1.2 Programma Onderzoek, Informatie en Advies (OIA)

Binnen het Programma Onderzoek Informatie en Advies (OIA) verzamelen, bestuderen en vergelijken wij gegevens over de gezondheid van inwoners uit Gelderland-Zuid. We analyseren en verbinden ook de factoren die hiermee kunnen samenhangen. Door onze data-expertise door te ontwikkelen en doordat we aansluiten op diverse databronnen, kunnen we gegevens beter duiden. De informatie die uit de analyses voortvloeit, versterkt onze advisering en uitvoering binnen de (lokale) gezondheidspreventie.

GEZONDHEIDSPROFIELEN ONLINE TOEGANKELIJK MAKEN

De nieuwste gezondheidsinzichten per gemeente, wijk, dorp of gebied zijn in ontwikkeling. Er is in het laatste kwartaal van 2022 een nieuw pakket in gebruik genomen (Swing). Daarmee kunnen we een (digi-) toegankelijk en gebruiksvriendelijk platform ontwikkelen, waarop we dergelijke inzichten online beschikbaar kunnen maken. De bestaande computerprogramma's bleken hiervoor onvoldoende geschikt.

REGIONALE MONITORING OGGZ-KETEN

Wij zijn vanuit onze GGD aangehaakt bij de landelijke werkgroep voor de corona-OGGZ monitor (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg). Deze monitor wordt ontwikkeld om de effecten van corona op deze kwetsbare groep inzichtelijk te maken, maar wordt duurzaam opgezet zodat deze ook na de subsidieperiode voortgezet kan worden. Er worden stappen gezet om op landelijk niveau indicatoren te harmoniseren en deze vanuit de landelijke werkgroep te duiden en publiceren.

DATA-PROJECTEN ANDERE AFDELINGEN

Voor het verwerken van de gezondheidsmonitordata van Gezond Leven tot tabellenboeken zijn gestandaardiseerde scripts ontwikkeld. Aan dit proces zit ook een doorontwikkeling gekoppeld waarmee de data worden voorbereid als input voor Swing.
Er zijn dashboards in gebruik genomen voor de taakvelden Bijzondere Zorg, Toegang Beschermd Wonen en Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang. Door deze dashboards zijn de cijfers voor verantwoordingsmomenten structureel inzichtelijk. Hierdoor kunnen we tijdig een analyse inzetten op (mogelijke) afwijking van de begroting en hierop acteren. De gemeenten hebben daarmee een beter inzicht in de in-, door- en uitstroom van doelgroepen en in het gebruik van gemeentelijke voorzieningen zoals bijvoorbeeld maatschappelijke opvang.

REGIONALE DATA-INFRASTRUCTUUR

Buiten de informatiedeling via dashboards was er geen actieve vraag naar het combineren van relevante data. Wel is er een aantal data-stromen intern herzien, wat heeft geleid tot een verdere optimalisatie van de data-infrastructuur.

EEN MEER DATA-GEDREVEN GGD

Gemeenten en andere partners moeten veilig en laagdrempelig gebruik kunnen maken van door de GGD verzamelde, gecombineerde en geanalyseerde data. In 2022 was de focus met name gericht op veilige en laagdrempelige gegevensdeling en gebruik van informatieproducten binnen de GGD. Voor een aantal informatieproducten is dit uitgebreid met toegang tot inzichten voor beleidsmedewerkers van de gemeenten.
Voor een aantal taakvelden binnen de GGD is gestart met het borgen van producten vanuit OIA binnen de lijnafdelingen. Het aanbod en gebruik van dashboards en rapportages nam in 2022 verder toe. Door vaste evaluatiecycli in te richten, zijn de dashboards/rapportages doorontwikkeld. Zo kunnen ze optimaal blijven aansluiten bij de dynamische informatiebehoefte uit het werkveld.

1.3 Algemene Gezondheidszorg

De afdeling Algemene Gezondheidszorg (AGZ) combineert de volgende taakgebieden: het voorkómen en bestrijden van infectieziekten en tuberculose, reisvaccinaties, seksuele gezondheidszorg, technische hygiënezorg, forensische geneeskunde en medische milieukunde. Ook het toezicht op kinderopvang en Wmo-voorzieningen zijn taken van de afdeling AGZ.

BESTRIJDING INFECTIEZIEKTEN

Ook in 2022 heeft GGD Gelderland-Zuid een belangrijke bijdrage geleverd aan het beschermen van de gezondheid van inwoners. Bij van het voorkomen en bestrijden van infectieziekten ging de aandacht vooral uit naar het bestrijden van de coronapandemie. Daarnaast had het vroegtijdig signaleren en adequaat voorbereid zijn op uitbraken van andere infectieziekten de volle aandacht. Alle in het programmaplan 2022 genoemde resultaten werden behaald.

'Artikel 26'-meldingen binnen instellingen[1]

	2021	2022
Kinderopvang	156	105
Onderwijs (basis)	18	23
Langdurige zorginstelling (intramuraal)	11	18
Asielzoekerscentra	2	10
Overig	-	12
Totaal	**187**	**168**

1. Melding van ongewoon aantal infectieziekten bij kwetsbare groepen, Wpg art. 26

Meldingen infectieziekten naast coronabesmettingen

	2021	2022
Meldingsplichtige ziekten	132	225
Niet-meldingsplichtige ziekten	118	158
'Artikel 26'-meldingen	187	168
Vragen over infectieziekten	342	622

TOP 5 Meldingsplichtige infectieziekten

1. Pneumokokkenziekte 53
2. Monkeypox 32
3. Legionella 28
4. Hepatitis B 24
5. Invasieve groep A streptokokken 19

MONKEYPOX

Vanaf mei 2022 hebben we het beleid rond monkeypox opgezet en ingevoerd met de afdelingen seksuele gezondheid, infectieziektebestrijding en coronabestrijding. Sinds die tijd zijn er ongeveer 90 mensen getest op monkeypox en hebben we meer dan 900 vaccinaties gezet. Hierin hebben we gezamenlijk de interne routing uitgezet voor het testen, het uitvoeren van bron- en contactonderzoek en het profylactisch/preventief toedienen van de monkeypox-vaccinaties aan hoog risico mensen.

Meerkosten monkeypox 2022

Kostensoort	Meerkosten	Gedeclareerd	Nog te declareren
Kosten voor BCO, monstername, vaccinatie	€ 78.665,97	€ 78.665,97	-
Laboratoriumkosten	-	-	-
Overhead	€ 27.878,29	€ 27.878,29	-
Totaal meerkosten	**€ 106.544,26**	**€ 106.544,26**	**-**

GAIN

GGD Gelderland-Zuid maakt deel uit van GAIN, het Gelders zorgnetwerk voor infectiepreventie. Doel is kennis(deling) over infectiepreventie en antibioticaresistentie verbeteren, om uiteindelijk verspreiding en ontstaan van infecties te voorkomen. Wij hebben in 2022 bijgedragen aan een project infectiepreventie bij huisartsen. De deskundige infectiepreventie was projectleider en heeft met het zorgnetwerk Rezisto samengewerkt. Er zijn onder meer 4 implementatiegidsen met video's ontwikkeld en een auditformulier waarmee we komend jaar bij 15 praktijken in de regio gaan werken.

INSPECTIES

Naast de jaarlijkse inspecties van o.a. seksinrichtingen en grootschalige evenementen was de Technische Hygiëne Zorg (THZ) dit jaar vooral druk met het adviseren over locaties voor vluchtelingen en noodopvanglocaties van asielzoekers.

MEDISCHE MILIEUKUNDE

Het team Medische Milieukunde (MMK) heeft adviezen aan burgers en gemeenten gegeven over gezondheid in het kader van fysieke milieuaspecten. Dat waren adviezen over houtstook, geuroverlast en koolmonoxide. Ook heeft het team meegewerkt aan het rapport Luchtkwaliteit in Gelderland.
Daarnaast is het geven van adviezen aan gemeenten over de invloed van milieu- en omgevingsfactoren op de gezondheid van bewoners vooral beïnvloed door het opnieuw uitstellen van de Omgevingswet. In 2022 hebben we geïnventariseerd hoeveel en welk soort adviezen de gemeenten hierin verwachten nodig te hebben van de GGD.

SEKSUELE GEZONDHEIDSZORG

De inhaalslag van SOA-consulten (na corona) is nog niet helemaal voltooid door de uitbraak en bestrijding van het Monkeypox-virus. De kosten van deze inhaalslag worden vergoed uit de meerkostenregeling.
Het 'Nu Niet Zwanger'-project (NNZ) is in 2022 van de grond gekomen, met het doel ongewenste en onbedoelde zwangerschappen te voorkomen. 'Nu Niet Zwanger' is uitgevoerd in 6 gemeenten in de regio Gelderland-Zuid. Er zijn 38 ketenpartners aangesloten bij het programma (22 in 2021). Bij deze ketenpartners (medisch en sociaal domein) zijn 75 aandachtsfunctionarissen actief. In december hebben 14 van de 15 gemeenten besloten om in 2023 uitvoering te geven aan dit programma.

Daarnaast heeft de GGD de regionale coördinatie (voor 5 GGD'en) gevoerd over aanvullende seksuele gezondheid en de PrEP-regeling. Deze regeling is bedoeld om te voorkomen dat het HIV-virus zich verspreidt.

TOEZICHT KINDEROPVANG, TATTOOS EN PIERCING

De wettelijke plicht om alle locaties in de kinderopvang in 2022 te bezoeken, is volledig gerealiseerd. Voor de steekproef van de gastouders was met de gemeenten afgesproken om 50% van de gastouders te bezoeken. Het is, ondanks de gevolgen van de coronacrisis, gelukt om 43% van de gastouders te bezoeken. Hiermee is ook de wettelijke verplichting om minimaal 5% van de gastouders te bezoeken ruimschoots gerealiseerd. Daarmee is in 2022 voldaan aan de wettelijke kaders voor toezicht kinderopvang. Ook van de lichte handhaving, die de GGD voor 6 gemeenten uitvoert, zijn de afgesproken resultaten bereikt. Omdat het toezicht en de lichte handhaving na de coronacrisis volledig zijn hervat, zijn ook de financiële risico's grotendeels opgelost. Alle vergunningsaanvragen van bedrijven voor tattoos en/of piercing zijn door het team toezicht tijdig en goed afgehandeld.

PUBLIEKE GEZONDHEID BIJ CRISES EN RAMPEN

De activiteiten rond deze taak zijn in 2022 volgens plan verlopen. Ook is een evaluatie uitgevoerd van de aanpak van de coronacrisis. De leerpunten worden gebruikt om het crisisplan van de GGD te verbeteren. Verder zijn in 2022 de voorbereidingen gestart om het continuïteitsplan te vernieuwen en verbeteren.

1.4 Gezond Leven

De afdeling Gezond Leven werkt aan een gezonde leefstijl bij inwoners. Onze gezondheidsmakelaars 'School & Jeugd' organiseren vanuit school en wijk preventieprogramma's voor de jeugd. En onze gezondheidsmakelaars 'Volwassenen' organiseren in de wijk preventieprogramma's voor volwassenen en ouderen. De aanpak is integraal: we werken vanuit een brede benadering samen met onze partners aan de ontwikkeling, organisatie en uitvoering van deze preventieprogramma's. Alleen dan is het mogelijk om deze taak op maat inhoud te geven en optimaal in te spelen op de behoeften en vragen van de gemeenten en de gemeenschap. Het team Gezonde Kennis voert de epidemiologische taken van de GGD uit.

WIJK- OF GEMEENTEGERICHTE AANPAK

Alle gemeenten hebben een eigen uitvoeringsplan gezondheidsbevordering. Daarin is per gemeente beschreven waar de gezondheidsmakelaars voor School & Jeugd en Volwassenen zich op inzetten en wat de uniforme inzet en de eventuele facultatieve inzet is. Deze plannen sluiten aan bij het lokale gezondheidsbeleid en/of preventieakkoord. De gemeentelijke uitvoeringsplannen zijn in samenspraak met gemeenten tot stand gekomen. De voortgang is tussentijds besproken en aan het eind van het jaar geëvalueerd.

UITVOERINGSAGENDA

Vanuit de uitvoeringsplannen waren de gezondheidsmakelaars School & Jeugd en gezondheidsmakelaars Volwassenen in 2022 in totaal bij zo'n 180 projecten betrokken. Bijna driekwart van deze projecten is uit de uniforme bijdragen betaald; de overige uit aanvullende middelen.

Thema's van gezondheidsprojecten in 2022

Thema	projecten
Bewegen/sporten	45
Mentale gezondheid	44
Gezondheidsvaardigheden	31
Roken	24
Overgewicht	23
Gezonde voeding	21
Eenzaamheid	16
Valpreventie	14
Relaties en seksualiteit	6
(Overmatig) alcohol- of drugsgebruik	5
Anders	55

Doelgroepen van gezondheidsprojecten in 2022

Doelgroep	projecten
Kinderen en jongeren (en hun ouders/verzorgers)	60
Ouderen	51
Alle inwoners van gemeente of stadsdeel	46
Volwassenen	43
Zwangeren	11
Laaggeletterden	10
Mensen in armoede	8
Vluchtelingen en migranten	2
Mensen met een licht verstandelijke beperking	2
Anders	18

Thema's gezondheidsprojecten per gemeente	bewegen/sport	gezonde voeding	overgewicht	roken	alcohol / drugs	mentaal gezond	gezondheids-vaardigheden	valpreventie	relaties / seksualiteit	eenzaamheid	anders
Berg en Dal	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓
Beuningen	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-
Buren	✓	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓
Culemborg	✓	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	✓	✓
Druten	✓	✓	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓
Heumen	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	-
Maasdriel	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	✓
Neder-Betuwe	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	✓
Nijmegen-West	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	-
Nijmegen-Centrum	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	✓
Nijmegen-Dukenburg	✓	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓
Nijmegen-Lindenholt	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓
Nijmegen-Midden	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓
Nijmegen-Noord	-	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓
Nijmegen-Oost	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	✓
Nijmegen-Zuid	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓
Nijmegen-Stadsbreed	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓
Tiel	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	✓
West Betuwe	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	✓	✓
West Maas en Waal	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓
Wijchen	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	✓
Zaltbommel	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	✓
regio Rijk van Nijmegen	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
Gelderland-Zuid	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	✓
projecten in meerdere gemeenten	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	✓

De top 3 thema's van deze projecten waren: meer bewegen of sporten, je mentaal gezond voelen en meer gezondheidsvaardigheden krijgen. De gezondheidsmakelaars maken hun inzet zoveel mogelijk op maat voor specifieke doelgroepen in hun gemeente of stadsdeel. De top 3 doelgroepen van de projecten in 2022 waren: 'kinderen en jongeren (en hun ouders/verzorgers)', 'ouderen' en 'alle inwoners van gemeenten / stadsdelen'.

GEZONDHEIDSBEVORDERING EN PREVENTIE-INFRASTRUCTUUR

In veel projecten is afgelopen jaar een verbeterslag gemaakt. Dat was vooral op de volgende 3 punten:

- Het verbeteren van de samenwerkingsstructuur.
- Het betrekken van de einddoelgroep.
- Het met partners sámen maken van een gezondheidsagenda met een heldere visie en doelen.

EEN GEZONDE JEUGD BINNEN SCHOLEN, WIJKEN EN GEMEENTEN

Iedere gemeente heeft zijn eigen gezondheidsmakelaar School & Jeugd, in Nijmegen ieder stadsdeel. Zij werken nauw samen met hun netwerkpartners om samen inhoud en uitvoering te geven aan de gezondheidsdoelen van gemeenten.
Ook dit jaar waren de makelaars Jeugd betrokken bij diverse lokale projecten en themaweken, zoals de 'Gezondheidsmaand Bommelerwaard'.
Daarnaast hebben ze meegewerkt aan de eerste GGD-podcast over opvoeden. Deze serie van 6 afleveringen over opvoeden is in 2022 live gegaan. Hij is gemaakt door en voor ouders.

Beweegstimulerende consultatiebureaus in Nijmegen

Bewegen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. In 2022 zijn daarom de consultatiebureaus (CB's) in Hatert, Dukenburg en Willemskwartier beweegstimulerend ingericht. Kom je er binnen, dan merk en zie je dat bewegen belangrijk, leuk en eenvoudig is gemaakt met behulp van vloerstickers, een wandspiegel en muurstickers met beweegoefeningen. 5 andere Nijmeegse CB-locaties hebben een beweegstimulerende impuls gekregen door het aanbrengen van vloerstickers.

Drink Water in Nijmegen!

21 locaties of organisaties in Nijmegen hebben actief deelgenomen aan de drinkwater-actie in maart 2022. Dat hield in:

- Clean graffiti en raamstickers met het 'Drink water'-logo plakken.
- Deelnemende organisaties hebben via de eigen kanalen kinderen en ouders geïnformeerd over de voordelen van water drinken. Ook in lokale kranten en via 'Wij zijn groen, gezond en in beweging Nijmegen' is aandacht besteed aan de voordelen van water drinken.
- Het delen van tips, inspiratie en ideeën voor educatieve materialen en activiteiten.
- In september 2022 is een waterspecial gemaakt met tips, inspiratie en lessuggesties. Deze is naar alle geïnteresseerde scholen en wijkpartners gegaan.
- Basisscholen de Klumpert en de Vossenburcht en Brede School Hatert zijn de eerste scholen in Nijmegen waar ze alleen nog maar water drinken.

PREVENTIE IN VOORTGEZET EN VOORTGEZET SPECIAAL ONDERWIJS (VSO)

We hebben een visie en reglement geschreven om op alle v(s)o scholen in de regio Nijmegen te komen tot een eenduidige preventieve aanpak genotmiddelen, gokken, gamen en social mediagebruik. Deze is ontwikkeld in opdracht van @vocampus, samen met een afvaardiging van scholen. Voor álle v(s)o scholen in de regio Nijmegen vormt dit de basis van een eenduidige preventieve aanpak rond deze thema's.

INTEGRAAL SAMENWERKEN VOOR DE JEUGD

In 2022 is verder gebouwd aan een sterke lokale preventieve infrastructuur voor jeugd. De makelaars zijn ingezet voor 71 projecten gericht op kinderen, jongeren en hun (aanstaande) ouders. De projecten zijn gefinancierd vanuit de uniforme en de facultatieve inzet.
Het programma 'Kansrijke Start' liep in 2022 in Nijmegen, Beuningen, Wijchen, Druten, Berg en Dal, Buren, Culemborg, Tiel, West-Betuwe en gaat in 2023 starten in Maasdriel, Zaltbommel en Neder-Betuwe. Alle 14 gemeenten werken op hun eigen manier aan de Rookvrije Generatie / Rookvrije Omgeving (zie 'Rookvrije locaties per gemeente' op pagina 17). De menukaart 'laaggeletterdheid' is geüpdatet en de Infographic Taalrijke Thuisomgeving is in Rijk van Nijmegen en in Regio Rivierenland geïmplementeerd.

GEZONDE SCHOOL

276 van de totaal 300 scholen in onze regio werkten in 2022 integraal aan Gezonde School. 87% van alle scholen werd bij deze aanpak begeleid door een gezondheidsmakelaar.
65 po/vo/so/mbo-scholen in Gelderland Zuid hebben een Gezonde School vignet. Deze scholen hebben samen 95 thema-certificaten behaald. Op het so (speciaal onderwijs) heeft 39% van de scholen een vignet, dat is 7% meer dan in 2021. Op het vo (voortgezet onderwijs) is

dat 28% en bij het po (primair onderwijs) 20%. Ter ondersteuning zijn 8 nieuwsbrieven Gezonde School naar het po, vo en mbo (middelbaar beroepsonderwijs) gegaan en 2 specials met de thema's food & water.

Themacertificaten per schooltype

	po	so	vo	mbo	TOTAAL
Bewegen en sport	14	4	3	4	**25**
Welbevinden	17	4	1	4	**26**
Voeding	19	3	1	0	**23**
Relaties en seksualiteit	4	8	3	3	**18**
Milieu en natuur	2	1	0	0	**3**

EXTRA FINANCIËLE STEUN

41 scholen zijn dit jaar met financiële steun aan de slag gegaan om een Gezonde School te worden; 27 po-scholen, 10 vo-scholen en 4 mbo-locaties . In 2022 hebben 4 scholen middelen uit de stimuleringsregeling gekregen om te werken aan het thema 'Gezonde relaties en seksualiteit'.
Nog eens 17 scholen hebben een stimuleringsbijdrage gekregen vanuit 'Jong leren eten' voor activiteiten 'Lekker naar buiten'.
Het ROC Nijmegen is gestart met de pilot 'Fit, veilig en gezond werken', ook vanuit extra beschikbaar gestelde middelen.

Rookvrije locaties per gemeente

	speelplekken	sportclubs	scholen	kinderopvang-locaties	zorglocaties	gemeente-/ stadhuis	andere locaties
Berg en Dal	14	5	alle	2	-	x	-
Beuningen	2	5	alle	16	5	-	-
Buren	8	8	alle	-	-	-	-
Culemborg	3	5	alle	-	-	-	-
Druten	-	5	alle	5	-	-	-
Heumen	24	8	alle	1	3	x	2
Maasdriel	-	1	alle	-	-	-	-
Neder-Betuwe	-	5	alle	1	-	-	-
Nijmegen	10	97	alle	52	12	x	10
Tiel	3	14	alle	1	4	-	6
West Betuwe	4	3	alle	-	-	-	1
West Maas en Waal	1	-	alle	-	-	-	-
Wijchen	2	7	alle	1	-	-	1
Zaltbommel	alle	2	alle	2	-	-	-

KINDERMONITOR EN EXTRA JEUGDMONITOR

De resultaten van de (reguliere) kindermonitor zijn gepresenteerd aan alle gemeenten, gedeeld met alle po-scholen en besproken binnen de relevante netwerken van de gezondheidsmakelaars. Van 10 po-scholen was voldoende respons om een schoolrapport op te stellen. Deze scholen hebben een school-specifieke rapportage gehad.
Ook de resultaten van de extra coronamonitor jeugd zijn in 2022 beschikbaar gekomen. Alle gemeenten hebben de cijfers en een infographic 'gezondheid in coronatijd' ontvangen. Ook alle scholen hebben een eigen infographic gehad. De gezondheidsmakelaars School en Jeugd hebben de resultaten met alle scholen in vo, vso en praktijkonderwijs (pro) besproken.

MONITORING OVERIG

Daarnaast zijn er twee panelonderzoeken uitgevoerd samen met de andere GGD'en in Gelderland naar 'Vitaal ouder worden' en 'Energiecrisis'. Bij bijna alle gemeenten hebben we een presentatie gegeven over leefomgeving en gezondheid op basis van data uit de Gezondheidsmonitor 2020 (Volwassen en Ouderen) en de Kindermonitor 2021. Dit was in samenwerking met team Milieu en Gezondheid. Tot slot is in 2022 het project 'Verkoeling' (in het kader van hittepreventie) van de Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving gestart, waaraan team Gezonde Kennis meewerkt.

1.5 Jeugdgezondheidszorg

De afdeling Jeugdgezondheidszorg (JGZ) biedt preventieve gezondheidszorg aan baby's, peuters, kinderen en jongeren in de schoolgaande leeftijd (0-18 jaar). Het doel van de JGZ is de ontwikkeling en opvoeding van kinderen te monitoren en zo vroeg mogelijk ondersteuning te bieden wanneer dat nodig is. Goede samenwerking met ouders en met anderen uit de omgeving van het kind is hierbij cruciaal. Zo willen we problemen op latere leeftijd voorkómen.

UITVOERING BASISPAKKET 0-18 JAAR

In de winterperiode begin 2022 zijn veel reguliere contactmomenten vervallen door ziekte van medewerkers, ouders of kinderen vanwege corona. JGZ-medewerkers moesten tijdelijk hun eigen werk stilleggen om mee te helpen bij de grootschalige boostercampagne. In het po lopen de inhaalplannen door tot de zomer van 2023. Hierbij wordt gebruik gemaakt van landelijke inhaalgelden.

De inhaalplannen voor het vo liepen tot aan de zomervakantie. Onze ambitie moest vanwege hoog ziekteverzuim bij medewerkers en leerlingen bijgesteld worden. We hebben de bovenbouw niet volledig kunnen zien en spreken. Via een animatiefilmpje hebben we hen aangeboden om zelf contact op te nemen indien gewenst. Schooljaar 22-23 is gestart met het reguliere aanbod zoals dat ook voor corona was.

Contactmomenten JGZ[1]

	0-4 jaar	4-18 jaar	18+[2]
Standaard	43.157	19.293	0
Zorg op indicatie[3]	25.732	23.414	711
Contact derden[4]	8.545	11.346	206

1. Alle zorg gegeven aan jeugdigen wonend en/of schoolgaand in werkgebied Gelderland-Zuid
2. ROC en Prenatale zorg.
3. Extra contactmomenten op verzoek van ouders, school of JGZ, inclusief maatwerk en prenatale zorg. Groepsvaccinaties en inhaalvaccinaties zijn hierbij niet meegerekend.
4. Overleg met andere zorgverleners ten bate van de jeugdige.

RISICOSIGNALERING 0-18 JAAR

Uit cijfers van de Pop Poli van het Radboudumc blijkt dat 10% van de jonge moeders een postpartum depressie (PPD) heeft. Binnen het Verloskundig samenwerkingsverband (VSV) onderzoeken we hoe we de signalering kunnen verbeteren zodat er snel passende hulp geboden kan worden. Wij maken daarbij gebruik van de expertise van het Trimbos-instituut. Het consultatiebureau kan in de signalering een belangrijke rol vervullen. Er heeft daarom in 2022 een oriëntatie plaatsgevonden op het gebruik van het signaleringsinstrument EPDS, in samenspraak met het Radboudumc. De JGZ-proceseigenaren nemen een besluit over de invoering ervan in 2023.

GEZAMENLIJK INSCHATTEN ZORGBEHOEFTE

De GIZ-methodiek is in 2022 met succes toegepast. Professionals gaan volgens de GIZ-driehoek met ouders en leerlingen in gesprek over wat goed gaat en waar hulp nodig is op diverse ontwikkelingsterreinen. Uit het gesprek komt een inschatting van de ondersteuning die het beste past. Deze analyse levert zinvolle informatie op en is een zeer bruikbaar instrument in de risicosignalering. Het droeg in 2022 bij aan ontzorgen en normaliseren.

UITVOERING RIJKSVACCINATIEPROGRAMMA

In 2022 heeft, naast de reguliere groepsvaccinaties, een grote campagne HPV-vaccinatie plaatsgevonden. De vaccinatieleeftijd is verschoven van 13 naar 10 jaar waardoor cohorten ingehaald moesten worden. Daarnaast werden ook jongens tussen 10 en 18 jaar uitgenodigd om zich alsnog te laten vaccineren.
De vaccinaties in de 0-4 jaar kenden geen aanpassingen.
In september 2022 zijn alle Oekraïense vluchtelingenkinderen uitgenodigd voor een inhaalvaccinatie volgens het Nederlandse rijksvaccinatieprogramma (RVP).
Op 1-1-2022 hebben wij het landelijk beleid rondom 'informed consent' ingevoerd in onze systemen en werkwijze. Vanaf die datum hebben wij de gegevensuitwisseling met het RIVM over gegeven vaccinaties uitgelegd aan ouders en jongeren, toestemming gevraagd en deze toestemming digitaal vastgelegd in ons digitaal dossier JGZ.

Vaccinatiegraad[1]

	Gelderland-Zuid	Nederland
22 wekenprik	75%	72%
Zuigelingen	89,3%	90,6%
Kleuters	90,4%	91,2%
Schoolkinderen	89,7%	89,7%
HPV	68,7%	66,4%
MenACWY	85,9%	85,3%

1. *Opkomst RVP vaccinaties. Zuigelingen betreft volledige deelname op 2 jarige leeftijd. Kleuters betreft D(K)TP gerevaccineerd op 5 jarige leeftijd. Schoolkinderen D(K)TP volledig op 10 jarige leeftijd. HPV volledig bij 14 jaar (alleen meisjes) MenACWY volledig bij 15 jaar. Cijfers uit jaarverlag RIVM.*

AANPAK ZIEKTEVERZUIM VO-SCHOLEN

In 2022 zijn alle vo-scholen in de regio Nijmegen aangesloten bij de pilot aanpak ziekteverzuim. Er is structureel overleg tussen JGZ, leerplicht en vo-scholen om het proces reductie schoolverzuim continu te monitoren en te verbeteren. Ook het samenwerkingsverband vo-scholen is hier nauw bij betrokken.

WELBEVINDEN BASISSCHOOLKINDEREN

In december is De Gezonde Podcast van GGD Gelderland-Zuid gelanceerd. Deze podcast gaat over het welbevinden onder basisschoolkinderen. Het is een podcast die is gemaakt vóór en dóór ouders. Ook professionals laten hun licht schijnen op de situaties die besproken worden. De podcast gaat bijvoorbeeld over emoties uiten en bespreken en over zelfvertrouwen.

SEKSUELE VORMING OP SCHOOL

Het expertiseteam Seksuele Gezondheid van de GGD heeft in 2022 scholen ondersteund die met het thema Relaties, Seksualiteit en Diversiteit aan de slag wilden. Het team heeft naar de behoefte van scholen op dit thema gekeken, leerkrachten en docenten getraind en ouderavonden georganiseerd. Hierbij werkte de JGZ nauw samen met de makelaars School & Jeugd van de afdeling Gezond Leven die over deze thema's het contact onderhouden met de scholen.

OUDERCHAT

Op 1 oktober is de landelijke ouderchat van de GroeiGids app bij onze JGZ van start gegaan. Ouders van kinderen tot 12 jaar kunnen hiermee op een laagdrempelige manier en op een moment dat zij dat willen via een live chat vragen stellen aan een jeugdverpleegkundige over het opgroeien en opvoeden van jonge kinderen en krijgen dan direct antwoord. De 9 chatters van GGD Gelderland-Zuid zijn actief tijdens

kantooruren en 3 avonden tot 20.30 uur. De eerste resultaten zijn boven verwachting: deelname en bereik van ouders is hoger dan verwacht. Binnen 3 maanden zaten we al op het landelijke gemiddelde.

BEWUST OUDERSCHAP

Kinderen zijn in de eerste 1000 dagen (van conceptie tot het en met het tweede levensjaar) extra gevoelig voor 'ouder- en omgevings-factoren'. Daarom volgt JGZ de groei en ontwikkeling van alle kinderen in die periode als onderdeel van het Basispakket Preventie. Door meer en kwalitatief betere aandacht te besteden aan de sociale, mentale en fysieke omstandigheden van kwetsbare gezinnen, kunnen de kansen voor baby's en peuters worden vergroot en problemen worden voorkomen. We hebben dit jaar het aanbod verbeterd door:

- Goede samenwerking GGD-breed (lokale coalities Kansrijke Start per gemeente).
- Zo'n goede samenwerking en afstemming van zorg binnen het VSV SAMEN dat onder andere het ministerie van VWS deze als voorbeeld ziet voor andere regio's.
- Het gebruik van de GIZ-methodiek.
- De invoering van het prenataal huisbezoek bij kwetsbare zwangeren.
- De invoering van de JGZ-richtlijn Ouder-Kind relatie met daarin veel aandacht voor 'hechting', het belangrijkste ontwikkelings-aspect voor kinderen in deze fase.

Er waren daarnaast verschillende interventies voor gezinnen in een kwetsbare situatie zoals Voorzorg en de Ouder-Baby interventie. Ook hadden we extra aandacht voor de thema's 'Armoede' en 'Rookvrij opgroeien' (aansluitend bij landelijke campagnes).

NETWERKVERSTERKING KETENPARTNERS -9 MND TOT 4 JAAR

Met onze deelname aan diverse overleggen leverden we als JGZ een bijdrage aan het verbinden van het sociaal domein met de medische wereld. Voorbeelden zijn: overleg tussen jeugdartsen en kinderartsen, overleg met Karakter rond vroegtijdige signalering autismespectrum-stoornis (ASS), werkgroep mentale weerbaarheid (Nijmegen) en het Transit-project Amalia Kinderziekenhuis.
In meerdere gemeenten zijn we vanuit het VSV gestart met lokale coalities in het kader van Kansrijke Start.

NETWERKVERSTERKING SCHOLEN

In coronatijd bleken de multidisciplinaire overleggen (MDO's) met onder andere JGZ en scholen van grote waarde om zorgkinderen in beeld te krijgen en houden. Door de pilot aanpak schoolverzuim werd er steeds meer gebruik gemaakt van MDO's, naar tevredenheid van scholen, ouders, JGZ en leerplicht. Ook in schooljaar 2021-2022 organiseerde de JGZ een jaargesprek met alle scholen om de samenwerking te versterken en vragen en behoeften van de school op te halen. Daarin brachten de medewerkers van de GGD ook onze werkwijze, aanbod en nieuwe ontwikkelingen onder de aandacht.

ACTIEVE SAMENWERKING MET GEMEENTEN

Binnen de GGD zijn gemeenteteams geformeerd. Teammanagers van diverse afdelingen informeren elkaar en hun medewerkers over wat er speelt bij een gemeente. Teammanagers JGZ hebben verkennende gesprekken met gemeenten gevoerd om zicht te krijgen op een effectieve, integrale ketenaanpak voor kinderen. De aandacht gaat hierbij naar gezond gewicht en het in kaart brengen van de huidige situatie. Ook het onderwerp 'Armoede' kreeg regionaal veel aandacht. Samen met de gemeente Nijmegen, Bindkracht 10 en de HAN is er een symposium Kinderarmoede georganiseerd en vonden er ook andere initiatieven plaats, zoals het uitdelen van gratis babypakketten.
Vanuit de gemeente Nijmegen is er een periodiek overleg zorgverlening 0-6 jaar met JGZ, buurtteams, kinderopvang, integrale vroeghulp en het samenwerkingsverband van scholen.

AFSPRAKEN NIEUWVESTIGERS

De zorg en hulp aan AZC-bewoners kon goed afgestemd worden doordat de JGZ voortdurend overleg voerde over JGZ-taken met doelgroepspecifieke ketenpartners van het AZC Nijmegen en nieuwkomers. Gesprekspartners zijn het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) maar ook werkinhoudelijke partners als GZA, Bindkracht 10 en scholen. In 2022 is de JGZ-zorg op AZC Nijmegen gecontinueerd en was er contact met de locatiemanagers (crisis)noodopvang (C)NO. Een GGD-breed plan van aanpak is in de maak.

AANBOD OEKRAÏENSE (VLUCHTELINGEN)KINDEREN

Alle kinderen tussen de 4-18 jaar zijn met een brief in de Oekraïense taal uitgenodigd voor een Meningokokkenvaccinatie. Hiervan is 10% gekomen. Binnen de JGZ zijn 2 OOV-teams (Opvang Oorlogsvluchtelingen) ingericht die zich specifiek richten op de kinderen van Oekraïense vluchtelingen. Deze teams hebben op de grotere opvanglocaties kinderen in de leeftijd van 0-4 gezien en vragen beantwoord. Kinderen van 4-18 jaar werden gezien op de scholen tijdens de reguliere contactmomenten of op aanvraag. Nu de oorlog voortduurt en er meer Oekraïense vluchtelingen komen, wordt deze werkwijze verder geformaliseerd en geïmplementeerd.

HOOFDSTUK 2

Wettelijke taken beleidsmatig belegd bij de GGD

2.1 Algemene Gezondheidszorg

De afdeling Algemene Gezondheidszorg (AGZ) combineert de volgende taakgebieden: het voorkómen en bestrijden van infectieziekten en tuberculose, reisvaccinaties, seksuele gezondheidszorg, technische hygiënezorg, forensische geneeskunde en medische milieukunde. Ook het toezicht op kinderopvang en Wmo-voorzieningen zijn taken van de afdeling AGZ.

UITVOERING BASISPAKKET 0-18 JAAR FORENSISCHE GENEESKUNDE

Er is een groot tekort aan forensisch artsen. Om de kwetsbaarheid per GGD te verlagen en de flexibiliteit te verhogen is in regio Oost gekozen voor bovenregionale samenwerking. Per GGD worden hiervoor transitiekosten berekend; in 2022 bedroeg dit 21.000 euro. Deze kosten waren niet bekend ten tijde van de begroting. In 2022 is gekeken naar mogelijkheden voor taakdifferentiatie. Verpleegkundigen doen nu bijvoorbeeld taken die eerder door artsen werden gedaan. Door samenwerking en werkwijzen te optimaliseren willen we een 'code zwart' zoveel mogelijk voorkomen.

TOEZICHT WMO

Centrumgemeente Nijmegen heeft de GGD voor de jaren 2022 tot en met 2024 subsidie verleend voor additionele taken van het Wmo-toezicht. De extra inzet is bedoeld voor:

- Het inlopen van de achterstand, met name bij de signaalgestuurde onderzoeken.
- Extra basisinzet voor grote onderzoeken en bezwaarprocedures.
- Onderzoeken naar PGB-/Wmo-voorzieningen.

Om deze inzet te realiseren is het team in 2022 gefaseerd uitgebreid; sinds oktober is de formatie compleet. Er is een start gemaakt met de inhaalslag door eerst de signalen in kaart te brengen en te prioriteren. Daarvoor zijn 69 onderzoeksverkenningen uitgevoerd. Vervolgens zijn er 5 signaalgestuurde onderzoeken uitgevoerd.
Het aantal meldingen van calamiteits- en geweldsincidenten in 2022 was 26; een forse toename ten opzichte van 2021 (14 meldingen). Deze toename in meldingen en de daarmee samenhangende onderzoeksactiviteiten zorgden voor een niet voorziene toename in de werkzaamheden van het Team Wmo-toezicht.

2.2 Bijzondere Zorg

Onder Bijzondere Zorg vallen het Meldpunt Bijzondere Zorg en de Centrale Toegang Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) biedt ondersteuning aan sociaal kwetsbare mensen die niet direct om zorg vragen, maar deze wel nodig hebben (OGGZ-doelgroep). Samen met partners in het sociale domein brengen we hulp voor deze mensen zo snel mogelijk op gang. De Centrale Toegang, Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang brengt naar aanleiding van een melding de persoonlijke situatie in beeld (onderzoek) en geeft breed advies over een passende woonvoorziening of opvang met begeleiding.

PRODUCTENBOEK BIJZONDERE ZORG

Samen met een vertegenwoordiging van gemeenten in Gelderland-Zuid heeft de afdeling Bijzondere Zorg (Meldpunt Bijzondere Zorg en Centrale Toegang) een productenboek opgesteld. De bedoeling van dit productenboek is om voor sociale teams, wethouders, ambtenaren, raadsleden en andere geïnteresseerden inzichtelijk te maken wat de verschillende producten van Bijzondere Zorg (BZ) inhouden en welke werkzaamheden worden uitgevoerd. Dit productenboek is te vinden op de website van de GGD.

MELDPUNT BIJZONDERE ZORG EN OGGZ

In de afgelopen jaren is het aantal uniforme trajecten dat door Bijzondere Zorg wordt uitgevoerd, sterk gestegen. Het groeide van 742 in 2018 naar 1517 in 2022. MBZ heeft deelgenomen aan een gemeentelijke werkgroep om de stijging van het aantal trajecten te analyseren en te verminderen. Zo kan MBZ als 'vangnet' blijven functioneren, dat toeleidt naar reguliere zorg. Vanuit de analyse hebben de gemeenten concrete voorstellen ontwikkeld hoe de stijging kan worden omgebogen. Eén daarvan is het concretiseren van regionale afspraken over de samenwerking tussen MBZ en het lokale veld. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt.

Uniforme trajecten Meldpunt Bijzondere Zorg

Gemeente	Bijzondere Zorg traject	Consultatie en advies
Berg en Dal	39	82
Beuningen	26	39
Buiten regio [1]	15	50
Buren	25	15
Culemborg	28	44
Druten	9	34
Heumen	11	20
Mook en Middelaar	2	2
Neder-Betuwe	14	4
Nijmegen	233	449
Tiel	77	64
West Betuwe	36	43
West Maas en Waal	14	15
Wijchen	27	65
Geen gemeente ingevuld [2]	13	22
Totaal	**569**	**948**

1. Vaak personen die volgens BRP zijn ingeschreven in een andere regio, maar verblijven/zwerven in regio Gelderland Zuid.
2. Bijvoorbeeld dak- of thuisloos en anonieme melding.

Aantal trajecten Meldpunt Bijzondere Zorg

Consultatie en advies	948
Bijzondere Zorg-trajecten	569
Interventieteam-trajecten	203
Begeleide Herkansing	8
PSHi [1]	8
Housing First [2]	49
Praktijk Buitenzorg	100
Nazorg Ex-gedetineerden	43
Wvggz	38
Wijk GGD	73
Totaal	**2.039**

1. Bieden van PsychoSociale Hulpverlening bij incidenten
2. Aantal aanmeldingen nieuwe kandidaten

DATAGESTUURD WERKEN

In 2022 is datagestuurd werken bij de afdeling Bijzondere Zorg doorontwikkeld. In de monitor Bijzondere Zorg is steeds meer regionale en lokale informatie beschikbaar over de doelgroep, de melders en trajecten van MBZ. Daarnaast is er vanaf de start van de Centrale Toegang voor Maatschappelijke Opvang (CTMO) in 2021 een monitor CTMO opgebouwd. In 2022 is deze monitor uitgebreid met informatie over de Toegang Beschermd Wonen.
Op basis van deze informatie heeft BZ een signalerende rol richting de gemeenten. MBZ heeft in 2022 met alle gemeenten een afspraak gemaakt om onder meer de informatie uit de monitor te bespreken.

WINTEROPVANG

Het Interventieteam (IVT), waarvan de coördinatie bij de GGD ligt, ging bij vrieskou dagelijks in de ochtend en avond op pad om buitenslapers te zoeken. Troffen zij buitenslapers aan, dan werden deze gewezen op de opvangmogelijkheden en deelde het IVT indien nodig sheltersuits uit.
In de winter stelde Iriszorg in opdracht van gemeente Nijmegen extra winteropvang open. De afdeling Bijzondere Zorg is met CTMO, Buitenzorg en het Interventieteam betrokken bij deze opvang. Deze medewerkers hadden een gesprek met nagenoeg alle personen die gebruik maken van de extra winteropvang. En ze probeerden in samenwerking met de netwerkpartners zo veel mogelijk mensen in zorg te krijgen en te laten doorstromen naar reguliere opvang- en woonvoorzieningen. Met als doel dat na de winterperiode minder mensen dakloos zijn.

2.3 Veilig Thuis

Veilig Thuis (VT) is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Iedereen kan bij Veilig Thuis terecht. In urgente situaties ook buiten kantoortijd. Iemand die belt, adviseren wij over de te nemen stappen. Veiligheid staat hierbij centraal. We beoordelen alle meldingen die bij ons binnenkomen en dragen deze over aan de betrokken hulpverlening of het wijkteam. Zo nodig stellen we veiligheidsvoorwaarden op, doen onderzoek en blijven monitoren.

BETER VINDBAAR

In 2022 is er gewerkt aan de vernieuwing en uitbreiding van de website Veilig Thuis. De belangrijkste folders zijn vertaald naar het Engels, Arabisch en Pools.
De verschillende werkgroepen van Veilig Thuis, zoals bijvoorbeeld ouderenmishandeling, eergerelateerd geweld en seksueel misbruik, zorgen regelmatig voor content op de VT-website en LinkedIn-pagina.

EXPERT IN DE KETEN

Veilig Thuis was in 2022 zichtbaar in de keten als expert op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis nam als belangrijke partner in de zorg- en veiligheidsketen deel aan allerlei overleggen met de politie, wijkteams, zorg- en veiligheidshuizen, ziekenhuizen, etc. En we waren actief in een aantal regionale netwerken bijvoorbeeld op het gebied van ouderenmishandeling en eergerelateerd geweld. Verder werkten verschillende medewerkers van VT in zogenaamde proeftuinen in Nijmegen-Dukenburg en Zaltbommel. Die zijn bedoeld om samen met de betrokken ketenpartners ervaring op te doen volgens de uitgangspunten uit het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming.

Aantal diensten Veilig Thuis

Gemeente	2021	2022
Adviezen [1]	7.230	7.530
Meldingen	2.564	2.901
Overdrachten	2.166	2.247
Dienst Voorwaarden & Vervolg	456	325
Dienst Onderzoek	257	197
Tijdelijke huisverboden	54	45

1. Waarvan 544 chatadviezen in 2022 (564 in 2021)

KORTE LIJNEN MET SOCIALE WIJKTEAMS

Voor de onderlinge samenwerking blijft het belangrijk om onze werkwijze uit te leggen aan onze ketenpartners. Daarom hebben ook in 2022 leerbijeenkomsten met de wijkteams plaatsgevonden. Deze bijeenkomsten komen voort uit de Regio-aanpak Huiselijk Geweld en worden extern begeleid. Het gaat om bijeenkomsten op gemeenteniveau met uitvoerende medewerkers van Veilig Thuis, het wijkteam en eventueel andere ketenpartners. Aan de hand van casuïstiek gaan we met elkaar aan de slag.
Vanuit de Regio-aanpak Huiselijk Geweld worden elk kwartaal ambtelijke meet-ups georganiseerd. Veilig Thuis leverde hier in 2022 een belangrijke bijdrage aan. Op de agenda staat altijd een inhoudelijk onderwerp (bijvoorbeeld complexe scheidingen, ouderenmishandeling) en komt ook de kwartaalrapportage van Veilig Thuis aan bod.

AANTAL MELDINGEN GROEIT WEER

In tegenstelling tot 2021 (daling van 10 procent) laat 2022 weer een groei van het aantal meldingen (totaal 2.901) zien. Het gaat om een groei van 13 procent. Ten opzichte van de begroting 2022 zijn de meldingen met 2 procent gedaald. De groei van het aantal adviezen vlakt

af naar 4 procent (vorig jaar 12 procent groei). Het totaal komt uit op 7530. Ten opzichte van de begroting 2022 is dit een stijging van 18 procent. De instroom blijkt grillig en moeilijk voorspelbaar.

VERSTERKEN LOKALE VELD

Veilig Thuis investeerde in 2022 in voorlichting en uitleg van hun werkwijze bij wijkteams en andere professionals. De leerbijeenkomsten helpen hier goed bij. Verder heeft ieder wijkteam een vast contactpersoon bij Veilig Thuis. Dit zorgde voor een betere overdracht van Veilig Thuis naar de wijkteams.

KWALITATIEF GOEDE DIENSTVERLENING

Waar dat mogelijk is trekken we op met sociaal wijkteam en betrokken hulpverlening, met name als we de diensten Onderzoek of Voorwaarden en Vervolg inzetten. Verder is Veilig Thuis in de tweede helft van 2022 begonnen met het werken met generalisten. Zij pakken de melding op, doen Onderzoek of Voorwaarden en Vervolg, en monitoren na de overdracht. Dat maakt dat het gezin in veel gevallen tijdens dit hele traject met dezelfde VT-medewerker contact heeft.

WETTELIJKE TERMIJNEN VERBETERD

Veilig Thuis is in 2021 een intensief traject ingestapt met TOC Resultants. Het gaat om het VT-brede project ‘Kwaliteit op tijd’. Doelstelling was dat Veilig Thuis Gelderland-Zuid op of vóór 31 december 2021 wachtlijstvrij was en de wettelijke termijnen beter behaalde. Aan het eind van 2021 was dit grotendeels gelukt. Het traject heeft 3 resultaten opgeleverd: een gewijzigde ‘Producten en Diensten Catalogus’, een intern dashboard en een wekelijks operationeel overleg om aan- en bij te sturen. Dit is doorgezet in 2022. Desondanks liepen de werkvoorraden weer op en werden de wettelijke termijnen daardoor minder goed gehaald. Dit kwam door de flinke groei van het aantal meldingen, vertrek van collega’s in een krappe arbeidsmarkt, meer tijdsintensieve trajecten en langdurig zieken. We blijven intensief sturen op doorstroom en uitstroom.

SAMENWERKING MET GEMEENTEN

De samenwerkingsafspraken zijn uitgangspunt bij overdrachten naar de wijkteams in onze regio. In het overdrachtsprotocol staat precies omschreven aan welke voorwaarden een overdracht van VT naar de wijkteams moet voldoen en hoe we willen samenwerken. Dit wil niet zeggen dat deze samenwerking altijd goed verloopt; bij een aantal wijkteams ging het stroef. We hebben de samenwerkingsafspraken continu onder de aandacht gebracht bij de wijkteams. Verder hadden in 2022 ook de wijkteams last van wachtlijsten, wat een snelle overdracht in de weg zat.

SAMENWERKING IN KETEN ZORG EN VEILIGHEID

In 2022 is het actieoverleg gecontinueerd. Het actieoverleg vloeit voort uit het landelijke programma ‘Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop’, onderdeel van ‘Geweld Hoort Nergens Thuis’. Hier stemmen we fysiek met Politie en Openbaar Ministerie (OM) complexe casuïstiek af. We delen informatie om de eerste interventies zo snel, adequaat en veilig mogelijk te laten verlopen.
Alle samenwerking tussen VT en Justitie/OM/Politie werd ook in 2022 afgestemd binnen het RNZS (Regionaal Netwerk Zorg en Straf, Oost-Nederland).
De regionale routekaart voor de ketenaanpak (Politie – Veilig Thuis – Reclassering – OM) van (ex-partner) stalking is in 2021 ontwikkeld en in 2022 volop gebruikt.

HOOFDSTUK 3
Werkveldspecifieke opdrachten (facultatief)

3.1 Algemene Gezondheidszorg

PUBLIEKE GEZONDHEID ASIELZOEKERS EN OEKRAÏENSE VLUCHTELINGEN

Eén van de belangrijkste ontwikkelingen in 2022 was de toename van asielzoekers en vluchtelingen in onze regio. Het leveren van goede publieke gezondheidszorg aan deze doelgroepen vraagt om een specifieke en GGD-brede aanpak. Daarom zijn in 2022 de voorbereidingen getroffen voor de implementatie daarvan. Dit programma zal leiden tot een beter gecoördineerde, eenduidige, herkenbare en effectieve aanpak voor deze doelgroep.
We zijn gestart met het in beeld krijgen van deze doelgroepen (kinderen en volwassenen) zodat zij publieke gezondheidszorg kunnen krijgen. We hebben in 2022 ook gezondheidsvoorlichting aan deze doelgroep aangeboden. Tenslotte heeft het team van Technische Hygiëne Zorg de locaties bezocht waar opvang plaatsvindt, om daar te adviseren over goede hygiëne.

REIZIGERSVACCINATIES

Vanaf 2022 konden we de derving van inkomsten rondom reizigersadvies en -vaccinaties als gevolg van corona niet meer declareren bij het Rijk. In de loop van 2022 was het weer mogelijk om (ver) te reizen, waardoor het aantal reisvaccinaties toenam. Daarnaast is er een vaccinatiecampagne voor Monkeypox geweest en is in 2022 een campagne voor HPV (19 t/m 26-jarigen) voorbereid die in het eerste kwartaal van 2023 gaat lopen.

3.2 Bijzondere Zorg

CENTRALE TOEGANG BESCHERMD WONEN EN MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

Mensen die dak- of thuisloos zijn en volwassenen met psychiatrische problemen met een woonvraag kunnen zich voor hulp melden bij de Centrale Toegang. De Centrale Toegang brengt de persoonlijke situatie in beeld (onderzoek) en geeft breed advies over een passende woonvoorziening of opvang met begeleiding. Daarnaast is de Centrale Toegang op werkdagen bereikbaar voor consultatie en advies voor burgers en professionals.

Meldingen Toegang Beschermd wonen (TBW)

	Aantal
Nieuwe meldingen	417
Herindicaties	551
Totaal TBW	**968**

Meldingen Centrale toegang Maatschappelijke opvang (CTMO)

	Aantal
Consultatie en advies	371
Onderzoeken	688
Passanten [1]	137
Totaal CTMO	**1.196**

1. Een passant is Iemand die kort gebruik maakt van de eerste opvang. Voor deze mensen heeft de CTMO geen onderzoek uit kunnen voeren.

BIJZONDERE WOONVORMEN

In 2022 heeft gemeente Nijmegen de toegang tot een aantal bijzondere woonvormen toegevoegd aan de Centrale Toegang. Ook kan de Centrale Toegang in Nijmegen sinds dat jaar ambulante begeleiding indiceren voor mensen die dak- of thuisloos zijn. De doelstelling van gemeente Nijmegen is om de hulp voor de dak- en thuisloze mensen meer in samenhang te organiseren zodat de cliënt sneller en beter op de juiste plek komt.

ZORGWONINGEN NIJMEGEN

In april 2022 zijn in Nijmegen zorgwoningen gerealiseerd. Deze zijn bedoeld voor mensen met een psychiatrische aandoening die vaak al lang dakloos zijn omdat andere mogelijkheden van onderdak niet werkten. Het team Centrale Toegang doet de eerste selectie van de kandidaten voor deze woningen. Het team Bijzondere Zorg heeft het project in 2022 gecoördineerd en gaat daar, in overleg met gemeente Nijmegen, in 2023 mee door. Dat biedt meer tijd om stabiliteit in het team te creëren en deze taak zorgvuldig over te dragen naar de betrokken zorgaanbieders.

COÖRDINATIE EN TOELEIDING HOUSING FIRST

Housing First is een succesvol project dat landelijk en regionaal wordt gezien als één van de oplossingen in het Nationaal Actieplan Dakloosheid Eerst een Thuis. Housing First spreekt ieder jaar met de woningcorporaties af hoeveel woningen zij beschikbaar stellen. In 2022 zijn conform afspraak 9 woningen beschikbaar gesteld en is afgesproken dat de woningcorporaties in 2023 3 extra woningen beschikbaar stellen.

PRAKTIJK BUITENZORG

MBZ en enkele Nijmeegse huisartsen werken samen binnen de praktijk ‘Buitenzorg’. Het doel is laagdrempelige huisartsenzorg bieden aan

mensen die om allerlei redenen de weg naar de reguliere huisartsenzorg niet vinden, bijvoorbeeld dak- en thuislozen en/of onverzekerden. Praktijk Buitenzorg heeft in 2022 spreekuur gehouden bij de extra winteropvang. Daarnaast is de verpleegkundige van Buitenzorg samen met de politie outreachend op de doelgroep afgegaan.

WET VERPLICHTE GGZ (WVGGZ)

Sinds 2020 voert MBZ de Wvggz uit voor de gemeenten in de regio Gelderland-Zuid. Het gaat om de 'meldfunctie uitvoering van het verkennend onderzoek bij een zorgmachtiging' en 'horen van de patiënt bij een crisismaatregel'. Het aantal meldingen en verkennende onderzoeken (38) in 2022 was vergelijkbaar met voorgaande jaren.
In 2022 is besloten dat de uitvoering van de Wvggz vanaf 2023 een uniforme (reguliere) taak van GGD Gelderland-Zuid wordt.

WIJK-GGD

In april 2022 is MBZ gestart met de pilot Wijk-GGD in de gemeenten Berg en Dal, Heumen en Mook en Middelaar. Dit is een samenwerking tussen medewerkers van MBZ en ervaringsdeskundige medewerkers van Ixta Noa. De wijk-GGD'ers bieden laagdrempelig hulp aan personen die onbegrepen gedrag vertonen én aan de omgeving die hier zorgen over heeft of overlast van ervaart. Zij zijn een belangrijke verbindende schakel tussen zorg en veiligheid. Door snelle(re) signalering en een passende aanpak, voorkomen ze dat mensen in de problemen komen, dat de situatie escaleert of er maatschappelijke onrust ontstaat. Tevens geven de Wijk-GGD'ers voorlichting en advies aan lokale netwerkpartners op het gebied van de ondersteuning aan mensen met onbegrepen gedrag. In 2022 is besloten om de pilot tot en met 2023 te verlengen.

ZORGAANPAK STRAATSEKSWERKERS

Gemeente Nijmegen is in augustus 2021 het project 'Doorontwikkeling zorgaanpak straatsekswerkers' gestart. Het gaat om passende zorg bieden aan de straatsekswerkers en hen motiveren en ondersteunen om uit het straatsekswerk te stappen. MBZ neemt met 2 medewerkers deel aan dit project. Eind 2022 is het project geëvalueerd en verlengd tot 1 augustus 2023.

SLUITENDE AANPAK

In 2022 rondde het netwerk Sluitende Aanpak voor de tweede maal een 3-jarig programma af, onder projectleiding van de GGD. Op het gebied van een sluitende aanpak voor mensen met een psychische kwetsbaarheid in Gelderland-Zuid zijn mooie resultaten bereikt. Zo zijn er verschillende Wijk-GGZ teams in gemeenten gestart: 5 in Rivierenland, 5 in Nijmegen en 1 in Wijchen. Dit zijn multidisciplinaire teams inclusief ervaringsdeskundige die werken volgens de methodiek van herstelondersteuning. In 2022 zijn hiervoor organisatorische en financiële randvoorwaarden opgezet. Gemeenten en verzekeraars (Menzis en VGZ) hebben afspraken gemaakt over de financiering van de Wijk-GGZ teams.
Het sluitend netwerk acute en niet-acute zorg is vormgegeven in het brede netwerk Spoedig Dichtbij. Deelnemers hebben een PDCA-cyclus doorlopen aan de hand van meerdere plenaire netwerksessies. Hierbij is onder andere het cliëntproces van iemand met verward gedrag gevisualiseerd. De samenwerkingen en schakelpunten zijn in kaart gebracht en geëvalueerd. Op basis daarvan zijn 3 topprioriteiten geformuleerd, die zijn uitgewerkt in twee actieplannen en een verhelderingsplan.

3.3 Gezond Leven

Nijmegen

In het kader van de Nijmeegse gezondheidsagenda is er een dekkend netwerk van gezondheidsmakelaars voor alle stadsdelen en extra aandacht voor specifieke projecten.

STADSDEELGERICHTE EXTRA INZET

In Nijmegen werkt in iedere wijk een gezondheidsmakelaar School en Jeugd en een gezondheidsmakelaar Volwassenen. Zij hebben in 2022 per stadsdeelteam een uitvoeringsplan gemaakt. Ze leveren actuele wijkgerichte gezondheidscijfers, zetten hun kennis en expertise in voor gezondheidsbevordering en werken samen met netwerkpartners. Ze zijn goed aangesloten bij de preventieprogramma's 12-, 12+ en de Brede Basisteams (BBT's).
Beweeg-je-Fit is een programma dat in 4 stadsdelen wordt uitgevoerd (Lindenholt, Hatert/Grootstal, Dukenburg en West). In totaal 47 kinderen volgden in 2022 dit programma, waarvan 26 nieuwe deelnemers.

STADSBREDE EXTRA INZET

Wij zijn groen, gezond en in beweging Nijmegen

Als kernpartner van 'Wij zijn groen, gezond en in beweging Nijmegen' (GGIB) heeft de GGD in 2022 opnieuw actief deel genomen aan de stuurgroep, het schakelteam en het procesteam. Voorbeelden van concrete resultaten en activiteiten zijn: doorstart werkgroep Mentaal Fit; meet & greet Mentaal Fit voor HR-functionarissen en leidinggevenden van partners van het Lokaal Preventie Akkoord (LPA); coördinatie verdeling LPA-budgetten voor projecten die gezond eten en mentaal welbevinden van de inwoners van Nijmegen stimuleren.

Gezonde voeding voor kinderen

Bij 'Zet Vetlekker op de kaart' waren in 2022 4 scholen/activiteitenpleinen betrokken en zijn 4 nieuwe restaurants geworven. Er zijn placemats en een promotiefilmpje gemaakt en 1.000 boekjes met favoriete gezinsrecepten, door en voor kinderen.
Vanuit het project 'Schoolmoestuinen/Groene makelaar' zijn 8 scholen ondersteund bij het opzetten van een schoolmoestuin. 4 van deze scholen hebben nu een moestuin bij de school. In totaal hebben 23 schoollocaties nu een schoolmoestuin.
Met het project 'Gezonde Schoolkantine' hebben 15 schoollocaties in het schooljaar 2021-2022 de schoolkantineschaal behaald. In de eerste helft van schooljaar 2022-2023 zijn er 8 kantineschalen behaald.

Preventie eerste lijn

Voor de versterking van preventie in eerste lijn is in 2022 verdiept in dit thema via deskresearch. Ook zijn landelijke ontwikkelingen, voorbeelden en ervaringen verzameld.

Jubileum SchoolsOUT

Tijdens het 20-jarig jubileum van het Nijmeegse SchoolsOUT genoten ruim 150 medewerkers van kinderopvanginstellingen en scholen van workshops en een theatervoorstelling.

Laaggeletterdheid en gezondheidsvaardigheden

Er zijn 20 keer taalambassadeurs ingezet bij presentaties om bewustwording te creëren en teksten en websites te toetsen en beoordelen.
In het Wijkgezondheidscentrum Lindenholt is een aanpak Laaggeletterdheid uitgevoerd (loopt deels door in 2023). Ook zijn we gestart

met het verkennen van mogelijkheden voor een aanpak Laaggeletterdheid binnen de Buurtteams Volwassenen en mogelijk de NEO huisartsenzorg. We hebben meegewerkt aan het tv-programma Kassa over problemen wegens laaggeletterdheid. Zo is aandacht gevraagd voor de complexiteit van de gezondheidszorg voor laaggeletterden en mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden.

Gezond ouder worden

Door intensieve samenwerking tussen diverse organisaties hebben wij veel ouderen bereikt met mantelzorgactiviteiten, beweegactiviteiten, valtrainingen, fietstraining en medicatiereviews. Meerdere thema's zijn ingebed in regulier aanbod. Denk hierbij aan bewegen, veilig medicijngebruik en ziekenverzorging thuis bij migrantengroepen en oefeningen valpreventie in dagbesteding en sportverenigingen.

Andere gemeenten

Alle gemeenten hebben in 2022 facultatieve middelen voor extra inzet van de gezondheidsmakelaars afgenomen. Vanuit deze extra middelen hebben de gezondheidsmakelaars extra gezondheidsbevorderende activiteiten georganiseerd. Dit in nauwe afstemming met en in aansluiting op de preventiedoelen van de gemeenten. Hieronder een greep uit de resultaten.

BERG EN DAL

In 2022 is Kansrijke Start Polder gestart met 8 enthousiaste partners. Dit naast de bestaande coalitie Kansrijke Start Groesbeek.

BEUNINGEN

Convenant SchoolsOUT Beuningen is getekend door partners en 3 scholen. Ruim 90 leerlingen van de groepen 7 en 8 kwamen naar een filmochtend waarbij ze 3 documentaires keken over LHBTIQ+ en in gesprek gingen met jongeren van het COC.
De gezondheidsmakelaar nam deel aan het buurtsportcoachteam om de verbinding met sport- en beweegpartners te houden.

BUREN

Hier heeft de gezondheidsmakelaar het Lokaal Preventie Akkoord (LPA) begeleid. Voor het jaar 2022 is extra ingezet op 'Een rookvrij Buren', waarbij één van de doelen was: meer rookvrije sport- en speelomgevingen creëren. Samen met verschillende LPA-partners is een gezondheidscheck georganiseerd voor inwoners van 55+ uit de dorpskern Maurik.

CULEMBORG
De voorstelling 'Voor je het weet zijn ze groot' heeft hier gespeeld; een interactieve theatervoorstelling over opvoeding, voeding en bewegen.

DRUTEN
Het LPA is doorontwikkeld. Er is een preventie- en sportcafé georganiseerd. Daarnaast is de Gezonde School-aanpak en het plan 'Rookvrije Generatie' opgezet en uitgevoerd en is 'Kansrijke Start' doorontwikkeld. Verder was er de thuismarkt en is 'Max Vitaal' uitgebracht. Ook is er een netwerkbijeenkomst eenzaamheid georganiseerd. Sinds december 2022 heeft deze gemeente een beweegvriendelijke inrichting voor kinderen (spiegel met dobbelsteen, hinkelpad en stickers).

HEUMEN
Netwerk Jeugd Heumen heeft een werkwijze ontwikkeld om op casusniveau preventiever te werken.

NEDER-BETUWE
Facultatieve uren zijn benut voor extra inzet JOGG (gezonde jeugd, gezonde toekomst). Er is onder meer een Gezonde School-markt voor ouders georganiseerd op een basisschool.

TIEL
Huisartsen en praktijkondersteuners hebben 80 patiënten naar het leefstijlspreekuur gestuurd. Meer dan 200 gesprekken zijn gevoerd en mensen met leefstijlgerelateerde klachten hebben adviezen gekregen en zijn doorverwezen naar lokaal aanbod in Tiel.

Gezondheidsmaand Bommelerwaard

Voor de Gezondheidsmaand in de Bommelerwaard (gemeente Zaltbommel en Maasdriel) hebben we samen met **22 lokale professionals** verschillende activiteiten georganiseerd voor alle leeftijden. In de gemeente Zaltbommel hebben **11 opvanglocaties** (BSO en/of KDV) en **8 scholen** meegedaan. In de gemeente Maasdriel hebben **7 opvanglocaties** (BSO en/of KDV) en **3 scholen** meegedaan.
Ter afsluiting is een netwerkbijeenkomst georganiseerd met inhoudelijke workshops over positieve gezondheid, gezondheidsvaardigheden bij laaggeletterden, natuur en gezondheid en samenwerken met ouders in de opvoeding. Vooral de netwerkbijeenkomst en openingsactiviteiten in de bibliotheek zijn goed bezocht en als positief ervaren.

ZALTBOMMEL
Vanuit het LPA is een gezamenlijk plan geschreven op weerbaarheid en mentale gezondheid. In het voorjaar zijn alle buurtsportcoaches opgeleid en in het najaar is op 13 basisscholen het programma Rots en Water uitgevoerd.
Er is ingezet op het bevorderen van gezondheidsvaardigheden bij laaggeletterden en inwoners met een migratieachtergrond. In 2022 is bijvoorbeeld voor de tweede keer een Fitfestival georganiseerd voor vrouwen uit de Bommelerwaard, waaronder statushouders en arbeidsmigranten. Rond de 50 deelnemers tussen de 30 en 85 jaar hebben

deelgenomen aan de health checks en inhoudelijke workshops waarin gezonde voeding en bewegen centraal stond. Het blijkt dat veel vrouwen met een migratieachtergrond overgewicht hebben maar niet naar een regulier diëtist gaan. Een follow up is in voorbereiding.

MAASDRIEL

Vanuit het project 'Ki-Fit' zijn in totaal 15 pedagogische medewerkers opgeleid tot 'beweegkriebeldocent'. Zij proberen jonge kinderen van 1-4 jaar uit te dagen tot bewegen, als extra impuls op hun motorische ontwikkeling. In totaal hebben 11 locaties nu beweegkriebeldocenten.

WEST BETUWE

In West Betuwe is het digitaal platform 'West Betuwe Positief Gezond' gelanceerd op LinkedIn. Inmiddels tellen we 93 leden!
Op het thema eenzaamheid is in samenwerking met de welzijnsorganisatie en informele organisaties via een publiekscampagne en verschillende buurtinitiatieven bewustwording gecreëerd in de Week tegen eenzaamheid. Ook is een start gemaakt met een plan van aanpak om de komende jaren structureel het aantal eenzame inwoners te verkleinen.
Binnen 'Kansrijke Start West-Betuwe' werkten we met een lokale coalitie met 16 verschillende organisaties. 'Nu Niet Zwanger' is afgelopen jaar gestart en er zijn 3 'Ouder-en-Kindcafé's' opgezet.

WEST MAAS EN WAAL

Vanuit het Lokaal Preventie Akkoord West Maas en Waal is in samenwerking met Iriszorg en Helder theater de interactieve theaterbeleving voor ouders van (pre)pubers 'Hoezooó NIX aan?' georganiseerd in Beneden-Leeuwen. De ouders hebben op een luchtige manier en met humor kennis gemaakt met het thema NIX18.

WIJCHEN

De Gezondheidsmakelaar Volwassenen heeft voor het Lokaal Preventie Akkoord een plan van aanpak geschreven. Verder is het webinar 'Hoe Gezond is Wijchen' en een Preventiecafé georganiseerd, waaruit nieuwe ideeën zijn ontstaan om Wijchen nog gezonder te maken. Ook is expertise ingebracht bij een Leefstijlcentrum in Wijchen om te komen tot een Gezonde Leefstijl Interventie (GLI), gericht op inwoners met een krappe beurs.

SAMEN LEREN VOOR GEZOND GEWICHT RIVIERENLAND

Vier jaar geleden startte het project 'Samen Leren voor Gezond Gewicht Rivierenland' vanuit ZonMw-subsidie. Het doel was: succesvolle activiteiten in de wijk ontwikkelen die een gezond gewicht stimuleren. Tijdens de 4-jarige projectperiode zijn 8 verschillende erkende interventies (of werkzame elementen daarvan) geïmplementeerd op 34 verschillende locaties in de gemeenten Tiel, Maasdriel, West-Betuwe en Culemborg. Hiermee zijn een kleine 2000 deelnemers (inwoners + professionals) bereikt.

GEMEENTEN SAMEN GEZOND

Dit project is op 1 september 2021 gestart en loopt 4 jaar. Het wordt gefinancierd door ZonMw. Aan dit project doen gemeente Beuningen, Buren, Druten, Neder-Betuwe en Wijchen mee, samen met de academische werkplaats AMPHI, GGD GHOR Nederland, Pharos en JOGG. In 2022 zijn de leerkringen (gemeente, GGD, fysiotherapeuten, huisarts, diëtiste, JGZ én inwoners) 2 keer bij elkaar geweest. Eerst is onderzocht hoe de lokale aanpak van gezond gewicht er nu uitziet en hoe inwoners hun leefomgeving ervaren. De leerkringdeelnemers hebben aangegeven waar zij in de praktijk tegenaan lopen en wat ze willen leren in dit project. Door samen te leren en te monitoren verbeteren ze stap voor stap de aanpak gezond gewicht.

3.4 Jeugdgezondheidszorg

ADVIEZEN GEBASEERD OP SCHOOLPROFIELEN

In 2022 zijn de uitkomsten van de Kindermonitor en de Jeugdmonitor besproken met gemeenten, scholen en ouders. Normaal gesproken zijn dit onderzoeken die om de vier jaar terugkeren. Maar vanwege corona is er ook een tussentijdse Jeugdmonitor uitgevoerd. Het welbevinden bij kinderen en jongeren is een groot aandachtspunt. Met name stress en psychosociale problemen nemen toe.

MONITORING EN BRUIKBARE GEGEVENS OPHALEN

Vanuit het GGD-brede programma OIA (Onderzoek, Informatie en Advies) is in 2022 gewerkt aan een nieuwe manier om data uit het Digitaal Dossier JGZ (DDJGZ) te ontsluiten. Het is de bedoeling dat de BusinessObjects-rapportages vanuit het DDJGZ KD+ uitgefaseerd worden en vervangen worden door meer eigentijdse rapporten in PowerBI. Die geven op een laagdrempeliger manier meer inzicht in beleidsmatige en management vraagstukken en ondersteunen meer informatiegestuurd /datagedreven werken. Daarnaast wordt er intern gemonitord op specifieke indicatoren, zoals bijvoorbeeld tijdigheid zuigelingenhuisbezoek, percentage no show of registratie van VVE-verwijzingen.

3.5 Veilig Thuis

OUDERENMISHANDELING EN EERGERELATEERD GEWELD

Voor deze twee onderwerpen heeft Veilig Thuis aparte subsidie ontvangen van de gemeenten. Onze projectleiders ouderenmishandeling en eergerelateerd geweld zorgden voor expertiseontwikkeling binnen Veilig Thuis en bij de ketenpartners. Zo zijn er verschillende kennisbijeenkomsten georganiseerd en het congres ouderenmishandeling op 1 november 2022. Dit congres was bedoeld om basisinformatie te verstrekken, maar er kwamen ook allerlei verdiepende thema's voorbij, zoals letsel bij ouderenmishandeling, gespreksvoering, juridische mogelijkheden en de rol van Veilig Thuis Gelderland-Zuid binnen de keten.

Colofon

Tekst en coördinatie
De Taalfactor Communicatieadvies

Vormgeving
OptimaForma, Nijmegen

Fotografie
Goedele Monnens, Linda Verweij, Unsplash (Marie-Michele Bouchard, Johnny McClung, Nathan Dumlao, Daiga Ellaby)
GGD Gelderland-Zuid

GGD Gelderland-Zuid

HOME